

ROLUL ȘCOLII ȘTIINȚIFICE „MAGARACI” ÎN DEZVOLTAREA DOMENIULUI VITIVINICOL MOLDOVENESC

Academician **Boris GAINA**

Academia de Științe a Moldovei

În 2018, renumitul Institut pentru Viticultură și Vinificație „Magaraci” din Yalta, *Alma Mater* a științei mondiale și a practicii performante în viticultură și vinificație, a consemnat 190 de ani de la fondare. Creat ca urmare a „ucazului” țarului Nicolai I din 14.09.1828, pe pământurile grădinii imperiale Nikitsk, drept o instituție de stat menită să studieze particularitățile soiurilor viței-de-vie și a tehnologiei producerii vinurilor, precum și să sistematizeze cunoștințele în domeniul respectiv, deja în 1832 acest centru științific a trimis în diferite regiuni ale Caucazului, Basarabiei și Ucrainei 6,5 mii butuci de soiuri prețioase.

Ulterior, în baza entității date a fost creat Colegiul de vinificație „Magaraci”, iar în 1940 – Institutul „Magaraci”. De-a lungul timpului, prin contribuția sa vastă și fundamentală, această entitate de cercetare-inovare a influențat dezvoltarea științei vitivinicole nu numai în Europa, ci și din întreaga lume, cultura viței-de-vie extinzându-se de la Atlantic la Pacific, îndeosebi de la Dunăre la Amur, precum și de la sudul Mării Caspice până la cursul superior al râului Volga.

Personalități notorii au contribuit la dezvoltarea școlii științifice Magaraci: contele Nicolai Galițin, profesorii Anton Frolov-Bagreev (fostul director al Școlii de Viticultură și Vinificație din Chișinău și mentor al renumitului vinificator Petru Ungurean), A. Hovrenco, F. Gaske, A. Serbulenco, N. Ohremenco și alții.

Începând cu anul 1947, Institutul de Cercetări Științifice pentru Viticultură și Vinificație „Magaraci” a inițiat în Moldova primele cercetări în domeniu la filiala sa deschisă la Chișinău, în vederea implementării Programului de stat de restabilire a ramurii vitivinicole în anii de după cel de-al Doilea Război Mondial. În această filială, talentatul cercetător Petru Ungurean a inaugurat primul laborator experimental în oenologie, unde a inițiat cu titlu de pionierat cercetări în domeniul producerii în Moldova a vinurilor liniștite și spumante.

La inițiativa doctorului în tehnică Petru Ungurean și cu susținerea savanților din Institutul „Magaraci”, în anul 1956, la Chișinău a fost fondată, pentru prima dată în istoria plaiului nostru, o prestigioasă instituție –

Institutul Moldovenesc de Cercetări Științifice în Pomicultură, Viticultură și Vinificație (IMCȘPVV). În această nouă entitate științifică Petru Ungurean creează și conduce Secția de Vinificație în componența a trei laboratoare: de Tehnologia vinului, Microbiologia vinului și Aprecierea oenologică a noilor soiuri și clone ale viței-de-vie.

În 1979, la revenirea mea de la Yalta, unde am studiat la școala doctorală și am lucrat timp de șase ani, mi s-a acordat onoarea să conduc, timp de 25 de ani, această secție științifică oenologică care deja avea o reputație strălucită în întreg spațiul URSS. Cu susținerea savanților viticultori și vinificatori din Yalta, Simferopol, Novocerkask, Krasnodar, Odesa și Moscova, m. c. Petru Ungurean, împreună cu prof. N. Moghileanschi, dr. G. Calughin, dr. A. Oreșchin, dr. I. Ivanov, dr. A. Conovalov, dr. V. Ponomarcenco ș. a. a creat prima școală științifică națională în viticultură și vinificație din Moldova. În anul 1993, la Institutul Național al Viei și Vinului din Moldova, cu susținerea colegilor din Institutul „Magaraci” am reușit să creăm primul în istoria spațiului nostru Consiliu specializat pentru susținerea tezelor de doctor și de doctor habilitat în oenologie care până astăzi a atestat cinci doctori habilitați și 21 de doctori în știință în acest domeniu tradițional al Republicii Moldova.

Grație colaborării cu IVV „Magaraci”, cu cercetători din Georgia, Armenia, Ucraina, Uzbekistan și Federația Rusă, IMCȘPVV a consolidat baza industrială a ramurii vitivinicole, înlocuind soiurile de hibrizi de altădată cu varietăți europene și autohtone de înaltă calitate, implementând în practică cultura viței-de-vie pe spaliere înalte, precum și alte tehnologii și elaborări importante. Ca urmare, în anul 1982 Republica Moldova s-a situat pe primul loc în ex-URSS în domeniul respectiv, cu o suprafață de 225 mii ha de viță-de-vie și cu o recoltă globală de 1,2 mil. tone de struguri. Astfel, prin colaborarea multilaterală a cercetătorilor și specialiștilor din ramura vitivinicolă, Moldova a înregistrat cele mai mari performanțe în sectorul vitivinicol și în cercetările științifice din domeniile pepinieritului viticol, mecanizării în viticultură, producerii vinurilor, spumantelor și distilatelor de înaltă calitate.

Școala științifică cu renume mondial – Institutul „Magaraci” –, în componența academicienilor T. Katarian, G. Valuico, P. Golodriga, N. Pavlenco, a profesorilor E. Datunașvili, N. Burian, V. Zincenco, E. Șoliț-Culicov, A. Amirdjanov, V. Nilov, a doctorilor în știință V. Moltabar, S. Ogorodnic, S. Tiurin ș.a. a jucat un rol decisiv în crearea în Moldova a entităților naționale din domeniul vitivinicol: Institutul Moldovenesc de Cercetări Științifice în Pomicultură, Viticultură și Vinificație (P. Cablucico și N. Guzun), Școala de Viticultură și Vinificație din Chișinău (U. Ponomarcenco și I. Fulga), Catedra de Vinificație a Universității Tehnice din Moldova (prof. V. Zincenco), Catedra de Viticultură a Universității de Științe Agricole din Moldova (prof. L. Colesnic, prof. A. Subotovici), Institutul Moldovenesc pentru Industria Alimentară (dr. C. Popovschii) și alte entități științifice.

Corifeii științei vitivinicole din Crimeea, împreună cu cei de la „Magaraci”, și-au asumat pregătirea tinerei generații de savanți și cercetători din ramura vitivinicolă a Moldovei, printre aceștia numărându-se: acad., prof. B. Gaina, prof. A. Balanuța, prof. N. Taran, dr. hab. G. Arpentin (actualmente director al Oficiului Național al Viei și Vinului și Președinte al Comisiei în Organizația Internațională al Viei și Vinului), doctorii habilitați E. Rusu, P. Tatarov, N. Topală și doctorii în știință I. Prida, G. Diaur, V. Spetețchii, I. Căldare, L. Vacarciuc, L. Netreba și alții.

O contribuție importantă la cooperarea școlilor științifice vitivinicole din Federația Rusă cu cele din Republica Moldova au adus-o prof. C. Smirnov (Academia Agricolă „K. A. Timireazev”), Z. Chișcovschii și I. Graciov (Institutul Industriei Alimentare din Moscova), S. Bursilovski (Uzina Experimentală de Șampanie din Moscova), N. Mehuzla și A. Panasiuc (Filiala din Moscova a ICȘVV „Magaraci”), acad. A. Oparin (Institutul de Biochimie al AȘ a URSS), prof. A. Preobrajenski (Institutul Tehnologic al Industriei Alimentare din Odesa), dr. B. Filipov și acad. V. Vlasov (Institutul Național al Viei și Vinului „V. Tairov” din Ucraina) ș. a.

Școala științifică vitivinicolă din Institutul „Magaraci” a coordonat cercetările științifice privind selecția soiurilor noi, rezistente la factorii biotici și abiotici ai mediului ambiant. Astfel, „Magaraci” a fost, pe parcursul a jumătate de veac, centrul științific coordonator în ex-URSS în domeniul selecției noilor soiuri de vițede-vie și tehnologia vinificării, iar Institutul Moldovenesc de Cercetări Științifice în Pomicultură, Viticultură și Vinificație – în domeniul agrotehnicii și protecției vițede-vie, precum și în mecanizarea viticulturii. Rezultatul acestei colaborări constituie aprobarea în condițiile Moldovei a soiurilor Institutului „Magaraci” –

Jubileu, Podarok, Antei, Pervenet, Nimrang ș. a., iar în Crimeea a soiurilor obținute în Moldova – Legenda, Riton, Viorica, Luminița, Moldova, Leana, Suruceni, Codreanca, Codru ș.a.

Un aport important la extinderea relațiilor de colaborare cu colegii din Moldova a avut și tânăra școală științifică vitivinicolă „Magaraci” în componența academicienilor A. Lucanin și V. Ejov, a membrului corespondent V. Zagoruico, a profesorilor M. Sacavo, S. Chișcovskii, V. Gerjicov, a doctorilor în științe tehnice Iu. Șalimov, V. Cosiura, A. Macarov, V. Vonogradov, A. Ialonețkii, V. Razuvaev și al.

În baza Institutului „Magaraci” din Yalta a fost organizat Congresul Organizației Mondiale a Viei și Vinului – dovadă incontestabilă a recunoașterii în plan mondial a rezultatelor școlii științifice a acestui institut care, în colaborare cu savanții de la Chișinău, au stabilit relații de cooperare cu institutele pentru viticultură și vinificației din întreaga lume: Bordeaux, (Franța), Koneliano (Italia), Plevna (Bulgaria), Valea Călugărească (România), Ceckemet (Ungaria), Bratislava (Slovacia), Gaivelerhov (Germania), precum și cu Institutul Viei și Vinului din or. Devis – California (SUA), Institutul Național al Viei și Vinului „V. Tairov” (Ucraina), Institutul Unional de Cercetări Științifice pentru Viticultură și Vinificație „Potapenco” (Federația Rusă) ș. a.

Savanții de la Institutul „Magaraci” au colaborat la pregătirea tinerilor cercetători și a savanților pentru ramura vitivinicolă din Moldova: acad. V. Valuico, acad. V. Pavlenco, prof. V. Zincenco (fondatorul Catedrei de Oenologie la Universitatea Tehnică din Moldova, care a fost ghidată de prof. A. Balanuța și prof. C. Sîrghi, iar actualmente de prof. N. Taran). Profesorul V. Zincenco a stabilit relații strânse cu entitățile din Moscova, Krasnodar, Yalta, Simferopol și Odesa.

Astăzi Institutul „Magaraci” dispune de o colecție ampelografică, a treia după mărime în lume. Ea reprezintă genofondul global care include 4 120 de tipuri de soiuri și forme ale vițede-vie din aproape toate regiunile producătoare de vinuri de pe mapamond. Colecția de vinuri „Magaraci”, fondată în 1836, numără astăzi 39 242 de sticle cu peste 100 de denumiri. Vinurile „Magaraci” au beneficiat de peste 150 de distincții la concursuri internaționale.

Cu ocazia jubileului de 190 ani de la fondarea școlii științifice vitivinicole „Magaraci” aducem omagiu dascălilor noștri care împreună cu colegii lor dintr-un șir de țări și-au adus contribuția la dezvoltarea științei vitivinicole în plan mondial. Urăm colectivului INVV „Magaraci” noi și frumoase succese în activitatea multilaterală din domeniul viticulturii și vinificației!